

● Rozhovor

● **Rehoľa milosrdných bratov prevádzkuje 455 zariadení v 53 krajinách**

● ANDREA ELIÁŠOVÁ

● *S provinciálom Rakúskej provincie Hospitálskej rehole svätého Jána z Boha, bratom **Joachimom Mačejovským OH**, rodákom z Košíc, hovoríme o úsiliach a aktivitách rehole milosrdných bratov v oblasti sociálneho apoštolátu a pomoci ľuďom, situácii v oblasti duchovných povolaní i problémoch, ktoré prežíva európsky kontinent. Brat Joachim je v rámci rehole milosrdných bratov na svete najmladším provinciálom v provincii, do ktorej patria komunity rehoľníkov zo Slovenska, Čiech a Moravy, Maďarska a Rakúska. Hovorí aj o tom, čo ho priviedlo práve do tejto rehole a v čom je jej špecifické poslanie v rámci Cirkvi.*

● *Páter provinciál, v tomto čísle sa venujeme sociálnemu prínosu Cirkvi do rôznych oblastí, prospešnosti mnohých cirkevných diel. Rehoľa milosrdných bratov slúži chorým, trpiacim, ľuďom na okraji spoločnosti už päťsto rokov, podľa príkladu svojho zakladateľa – sv. Jána z Boha. Prešla pozoruhodným vývojom. Ktoré obdobia v dejinách by ste označili za míľniky?*

○ Hospitálska rehoľa sv. Jána z Boha – Milosrdní bratia sa začala rozvíjať a rozmáhať v druhej polovici 16. storočia. Už jej zakladateľ, sv. Ján z Boha (1495 – 1550) začal vo vtedajšom zdravotníctve prevratnú činnosť, keď každému pacientovi pridelil vlastné lôžko, začal ich deliť podľa diagnóz, akribicky dokumentoval priebeh ochorenia a liečby a neustále dbal na čistotu v zariadení, na stravu a v neposlednom rade na duchovnú službu, čím zrovnoprávnil starostlivosť o telo so starostlivosťou o dušu človeka. Ďalším míľnikom bolo oficiálne potvrdenie rehole pápežom Piom V. (v roku 1572) Odvtedy sa rehoľa rozširovala v Európe do mnohých krajín a jej členovia sa starali o tých, o ktorých sa nikto iný nezaujímal: chorých telesne i duševne, zomierajúcich, chudobných, siroty, vdovy, prostitútky; teda o ľudí, ktorí by nemali šancu na prežitie, nehovoriac o dôstojnom umieraní. V dejinách sa počas vojen Milosrdní bratia podieľali na zabezpečovaní zdravotníckej starostlivosti v poľných nemocniciach ako lekári, zdravotníci alebo lekárnici, nehovoriac o tom, že mnohé z ich nemocníc fungovali ako poľné nemocnice pre ranených. Často sa stávalo, že z jednej strany vchádzali ranení vojaci domácej armády a z druhej

strany ranení vojaci protivníka. Jedni o druhých nevedeli a ošetrení boli všetci. Milosrdný brat Gabriel Ferrara bol vychýreným chirurgom, ktorý priviedol Milosrdných bratov severne od Álp do dnešných Valtíc (na Morave) v r. 1605. Odtiaľ sa rehoľa rozšírila do Krakova, Viedne a Grazu. Brat Celestín Opitz bol milosrdným bratom, ktorý ako prvý v Európe úspešne zrealizoval celkovú anestézu v Prahe. Milosrdní bratia boli v mnohých oblastiach vtedajšieho zdravotníctva priekopníkmi. Až do dnešného dňa, keď sa o chorých stará už aj štát v podobe sociálneho systému, sa Milosrdní bratia usilujú vo svojich zariadeniach pracovať podľa dostupných metód dnešnej vedy a s najmodernejšími prostriedkami, ktoré dnešná veda ponúka. Nezapúdame pri tom ani na dušu človeka. V zariadeniach existujú pastoračné rady a duchovná služba. Ani svetové vojny, ani občianska vojna v Španielsku (1936 – 1939), v ktorej stratilo život 101 Milosrdných bratov alebo rôzne anticirkevné režimy túto rehoľu nezničili a vďaka Bohu, aj keď v redukovanom počte bratov a zariadení bolo možné ich činnosť obnoviť a pokračovať v zasadzovaní sa za ľudské práva a konať v súlade s aktuálnymi požiadavkami vedy a techniky, ako aj ľudského prístupu až do dnešného dňa.

● *Aké priority má vaša rehoľa v Európe a aké napĺňa napríklad v Amerike? Je výrazný rozdiel v „týchto dvoch svetoch“? Priblížte prosím základné piliere spirituality.*

○ Predovšetkým je potrebné podotknúť, že v Európe a Amerike (USA) sú dva úplne rozdielne sociálne systémy, ktoré sa len veľmi ťažko porovnávajú. V Európe sa Milosrdní bratia začali etablovať na prelome 16. a 17. storočia. V Amerike celkovo až v 20. storočí. To znamená, že kým v Európe bola Cirkev a teda aj Milosrdní bratia pri zrode zdravotnícko-sociálneho systému, do Ameriky prišli Milosrdní bratia v čase, keď zdravotný a sociálny systém bol už vybudovaný. Aj tieto fakty majú značný vplyv na vývoj činnosti a zariadení Milosrdných bratov na týchto dvoch kontinentoch. Kým v Európe sa Milosrdní bratia angažujú prevažne v zdravotníctve (nemocnice, lekárne, hospice) a v sociálnom systéme (zariadenia pre ľudí s postihnutím, domovy dôchodcov, centrá pre ľudí v hmotnej núdzi a bez domova), v Amerike sa bratia a ich spolupracovníci venujú v menších centrách prevažne ľuďom bez domova, v hmotnej núdzi, matkám s deťmi, ľuďom závislým od alkoholu, drog či iných látok, ľuďom so psychickými ťažkosťami, starým ľuďom v núdzi a podobne.

Hlavnými piliermi spirituality sú viera v trojjediného Boha a modlitba. Bez viery a modlitby by boli všetky naše úsilia prázdne a veľmi rýchlo by sme vyhoreli. Pre nás rehoľníkov to platí dvojnásobne, keďže sme prijali Božie povolanie k zasvätenému životu. Toto povolanie musí byť živené modlitbou a dôverným vzťahom k Bohu, ináč by sme ho mohli stratiť. My, Milosrdní bratia, skladáme popri všeobecných sľuboch čistoty, poslušnosti a chudoby aj sľub hospitality. Hospitalitu vnímame ako neohraničenú, odborne kompetentnú

a kresťanskými hodnotami podopretú pohostinnosť. Činnosť Milosrdných bratov je zameraná na pôsobenie v zdravotníctve a sociálnej sfére. Milosrdní bratia prevádzkujú vlastné nemocnice, lekárne, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb, centrá pre ľudí v hmotnej núdzi a bez domova, chránené dielne, hospice, liečebne pre drogovú a inak závislých, zdravotné školy a vo vývojových krajinách aj základné školy. Milosrdní bratia pracujú v týchto zariadeniach so svojimi spolupracovníkmi ako lekári, lekárnici, zdravotníci, sociálni pracovníci, psychológovia, fyzioterapeuti, kuchári a v podstate takmer vo všetkých odvetviach, aj v správe a riadení. Momentálne žije na svete 1105 Milosrdných bratov (štatistika k 31. 12. 2015) v 209 spoločenstvách na piatich kontinentoch a v 53 krajinách. Rehoľa prevádzkuje 455 zariadení. V našej činnosti nás podporuje okolo 65-tisíc spolupracovníkov na celom svete.

● *Čo podľa vás znamená byť dnes milosrdným bratom, vo svete ohrozovanom terorizmom, konfliktmi, rastúcou chudobou v niektorých častiach sveta, migračnými vlnami, krízou rodín či viery?*

○ Byť Milosrdným bratom, alebo zasvätenou osobou všeobecne v dnešných časoch znamená plávať proti prúdu tejto doby viac, ako kedykoľvek predtým. Keď sa pozrieme okolo seba – čo vládne svetom a za čím ľudia bežia, ako upadá dôvera v Boha a vzrastá konzumizmus na úkor tých najchudobnejších, čoho všetkého sú ľudia v nenávisti schopní atď., tak sa musíme ešte viac usilovať zachovať si vieru a modliť sa, aby sme aj my ako jednotlivé osoby nepodľahli tlaku spoločnosti a v zásadných otázkach sa jej nepripodobňovali. Byť Milosrdným bratom znamená byť ostrážitý a nestratiť senzibilitu pri miernení dôsledkov, ktoré za sebou zanechávajú ľudské hodnoty postavené na hlavu či už pri otázke migrácie, prepadu cez sociálne siete, psychických ochorení vyplývajúcich z beznádeje alebo rôznych kríz v živote ľudí okolo nás. Momentálna situácia v celom svete nás ešte viac vyzýva byť poruke tam, kde nás najviac potrebujú. Pritom si však nesmieme namýšľať, že môžeme spasíť svet. Ale musíme urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme prispeli k jeho zlepšeniu.

● *Ako by ste charakterizovali postavenie, poslanie milosrdných bratov v rámci sociálneho apoštolátu Katolíckej cirkvi? Ktoré špecifiká, devízy či charizmy priniesla do tohto apoštolátu práve rehoľa milosrdných bratov?*

○ Cirkev ako spoločenstvo kresťanov sa od jej začiatkov priznávala k slabým a chorým a usilovala sa im podľa príkladu Ježiša Krista pomáhať pri prekonávaní rozličných kríz. Vtedy začali vznikať prvé zariadenia, ktoré zriaďovali jednotlivci a postupne pre svoju charizmu získavali ďalších pomocníkov. V 16. storočí sa práve sv. Ján z Boha radikálne obrátil a všetko svoje úsilie koncentroval na jedinú: nasledovanie Ježiša Krista v pomoci biednym, chorým, opusteným, zomierajúcim, prostitútkam, vdovám, pútnikom... Svojím príkla-

dom a zápalom motivoval mnohých, ktorí mu pri tejto nezištnej a veľkú námahu vyžadujúcej službe pomáhali. Avšak aj tým, ktorí ho nemohli podporiť priamo prácou, dával možnosť účasti na jeho diele: tým, že zbieral almužny v podobe vecných či finančných darov. A tým si svoju charizmu nenechával sám pre seba, ale delil sa s ňou so všetkými, ktorí boli ochotní ho akokoľvek podporiť. V dnešných časoch starostlivosť o chorých preberá väčšinou štát, starostlivosť o chudobných rozličné neziskové alebo iné organizácie. V čase, keď je v medicíne už takmer všetko technicky možné, je úlohou kresťanských zariadení, teda aj tých našich, poukazovať na etickú a humánnu dimenziu ľudského života a konať v súlade s učením Cirkvi. Nie všetko, čoho je dnes veda schopná, je v súlade s „kostolným poriadkom“. Mnohokrát sa stáva, že sa pacienti v nemocniciach (česť výnimkám) cítia len ako čísla či diagnózy. My sa v našich zariadeniach usilujeme konať podľa výzvy sv. Jána z Boha: „Robte dobro a robte ho dobre.“ Tu nám pomáhajú naše hodnoty, akými sú kvalita, rešpekt, zodpovednosť a spiritualita. To znamená, že medicínsku a ošetrovateľskú kvalitu sa usilujeme vyvažovať ľudským prístupom, ktorý má na zreteli nielen chorobu pacienta, ale aj jeho ostatné potreby, ba ideme aj ďalej a snažíme sa do procesu liečenia integrovať aj jeho príbuzných. V poskytovaní zdravotníckej a ošetrovateľskej starostlivosti sa naše zariadenia nie veľmi líšia od tých štátnych či súkromných. Čo nám však stále znova naši pacienti pripomínajú, je, že u nás vane iný duch, preto radšej uprednostňujú naše zariadenia pred tými druhými, pokiaľ je to možné.

● *Čím najviac obohatila Slovensko počas doterajšieho vývoja vaša rehoľa, napriek tomu, že komunistický režim jej činnosť v r.1950 násilne ukončil?*

○ Na Slovensku je rehoľa Milosrdných bratov ešte stále málo známa, hoci tu zapustila korene už veľmi dávno. V Bratislave existuje od roku 1672, keď bola založená prvá verejná mužská nemocnica a do povedomia sa opäť dostáva v súvislosti s touto nemocnicou ako prvým nešťátnym zdravotníckym zariadením u nás po roku 1989. Podobné zariadenia rehole sú aj v Spišskom Podhradí – Domov sociálnych služieb pre mentálne postihnutých dospelých (založený už v roku 1650) a v skalickej nemocnici, kde milosrdní bratia až do roku 1954 intenzívne pracovali. Domov v Spišskom Podhradí dnes prevádzkuje Prešovský samosprávny kraj, reholi boli v reštitúciách vrátené budovy a pozemky. Popri týchto dielach sa Milosrdní bratia venujú aj starostlivosti o ľudí v hmotnej núdzi. V začiatkoch 90. rokov to bolo v pivničných priestoroch kláštora v Bratislave, neskôr v Podunajských Biskupiciach a od roku 2011 v Domove sv. Jána z Boha na Hattalovej ulici v Bratislave. Ako je všeobecne známe, ani našu rehoľu neobišlo v 50. rokoch minulého storočia vyvlastnenie a bola prinútená opustiť všetky zariadenia. Počas štyridsiatic rokov komunistického režimu boli tieto využívané ako nemocnice, resp. zariadenie pre ľudí s postihnutím, avšak pod „taktovkou“ štátu. Po páde

režimu sa bratom, ktorí sa vrátili späť už v pokročilom veku, podarilo získať späť nemocnicu a lekárňu v Bratislave. Obe boli v žalostnom stave, keďže za 40 rokov ich užívania sa do zariadenia a budov neinvestovalo takmer nič. V roku 2002 sa teda za pomoci financií z Rakúska začala rozsiahla obnova celej nemocnice a v roku 2004 bola požehnaná ako novostavba, tak aj staré, pamiatkovo chránené zrenovované priestory. Tým sa naša nemocnica stala najmenšou, avšak najkrajšou nemocnicou v centre Bratislavy. Vďaka kvalitnému a ochotnému personálu sa z nej postupom času stala aj jedna z najlepších svojho druhu na Slovensku, ako to vyplýva z rôznych prieskumov zdravotných poisťovní. V roku 2016 bolo možné dokončiť aj prístavbu a nadstavbu jedného podlažia v časti nemocnice, táto úprava značne prispieva k zvýšeniu komfortu a kvality poskytovaných zdravotníckych služieb. Takže je byť na čo hrdý, na tomto mieste sa patrí úprimne poďakovať všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľajú na dobrom fungovaní nemocnice a jej dobrom mene. Takisto sa podarilo rozvinúť a skvalitniť aj služby pre ľudí bez domova a za veľkého úsilia našich spolupracovníkov v Domove sv. Jána z Boha vytvoriť zázemie, v ktorom sa nám zverení ľudia cítia prijímaní, chápaní a zastávaní.

● *Ako hodnotíte doterajšie pôsobenie rehole v Rakúsku, na Slovensku, v Česku a Maďarsku? V čom sú rozdiely?*

○ Ako som už spomínal, Milosrdní bratia prišli na územie dnešného Rakúska, Česka, Maďarska a Slovenska v roku 1605. Hneď od počiatkov svojho pôsobenia sa usilovali vnímať znamenia čias a podľa možností a za výdatnej podpory dobrodinco, ale nezriedka aj mocipánov vtedajších čias poskytovali služby zdravotníckej a sociálnej na tej úrovni, aká bola v tom čase len možná. Ich pôsobenie šlo cez prevádzkovanie nemocníc, poľných lazaretov a službu v nich, lekárni či škôl, až po zbieranie almužien pre chudobných, starostlivosť o vdovy, morom nakazených a ľudí s mentálnym či fyzickým postihnutím. Práve o poslednú menovanú skupinu ľudí sa starali aj počas hrôzy druhej svetovej vojny, keď mnohých z nich často v riziku smrti zachránili pred deportáciou do koncentračných táborov. Rehoľa Milosrdných bratov nebola priamo postihnutá reformami, ktoré konal Jozef II., ba dokonca, on sám jej bol priaznivo naklonený. Jedine kontakt s generálnym vedením v Ríme bol istý čas obmedzený. Po skončení druhej svetovej vojny v roku 1945 sa všade začalo s opravami a modernizáciou všetkého, čo bolo zničené, aby sa život vrátil do normálnych koľají. Maďarsko, Slovensko a Česko však postihol politický režim, ktorý nielenže izoloval tieto krajiny od Západu a nedal im šancu hospodársky sa rozvíjať a spamätať sa z vojny, ale svojou ideológiou ovplyvnil na dlhé roky zmýšľanie a mentalitu celého národa v podstate až podnes. Milosrdní bratia v týchto krajinách prišli o svoje zariadenia, museli odísť do civilného života a zamestnať sa – ako každý iný – v štátnych podni-

koch. Po páde režimu ich ostalo už len „za hrst“ a robili, čo mohli, aby s vypätím mnohých síl vymohli aspoň čo-to naspäť. Práve tieto okolnosti prispeli k tomu, že z niekdajších samostatných rehoľných provincií vznikli provinčné delegatúry, ktoré boli priradené k Rakúskej provincii. Keď teda hovoríme o Rakúskej provincii Milosrdných bratov, hovoríme automaticky aj o Slovensku, Česku a Maďarsku. Z dnešného pohľadu je rozdiel vo fungovaní zariadení v tom, že kým na území Rakúska sú cirkevné nemocnice úplne začlenené do systému verejného zdravotníctva, v spomínaných delegatúrach je to len čiastočné. Kým spolupracovníci zariadení v Rakúsku sú vo veľkej miere identifikovaní s ideológiou Milosrdných bratov a spiritualitou sv. Jána z Boha (aj keď zďaleka nie všetci sú kresťania – katolíci), tak v bývalých komunistických krajinách proces identifikácie ešte stále trvá. Kým v Rakúsku je zdravotníckych zariadení, ktorých zriaďovateľom sú rehoľné spoločenstvá, veľa, napríklad na Slovensku sú to len dve.

● *Čo vás pritiahlo práve do tejto rehole? Máte v nej svoj vzor?*

○ Do rehole Milosrdných bratov ma pritiahla práve jej charizma, činnosť. Služba Bohu cez službu bližnému. A podľa mňa je služba bližnému potrebná najviac v sociálnej oblasti. Tu má človek možnosť vzdelávať sa a odborne rásť, na druhej strane ide aj o empatiu a pripravenosť ísť s tým druhým kúsok jeho cesty. Práve v tejto reholi môžem dennodenne žiť evanjelium O milosrdnom Samaritánovi a hlavne Kristovu výzvu na konci tohto rozprávania – „choď a rob podobne“. V reholi je služba v (prevažne) sociálnej oblasti okorená modlitbou a úzkym osobným vzťahom k Bohu a k spoločenstvu bratov. Preto sa tu cítim dobre. Vzorov je veľa – od sv. Jána z Boha až po blahoslaveného Eustachia Kuglera († 1946) alebo Božieho služobníka Fortunata Thannäusera († 2005 v Indii), ktorého proces blahorečenia práve prebieha. Všetci mi majú čo povedať, podľa všetkých sa môžem orientovať, od všetkých sa mám čo učiť. Aj v súčasnosti však mám okolo seba spolubratov, ktorých by som spojojne mohol označiť za svoj vzor na základe ich príkladu života.

● *V júli t. r. sa na Skalke pri Trenčíne konala prvá púť zdravotníkov u nás, ktorú inicioval otec biskup Milan Lach SJ – predseda Rady KBS pre pastoráciu v zdravotníctve. Profesor Jozef Glasa zo Slovenskej zdravotníckej univerzity na podujatí povedal, že naše zdravotníctvo prechádza krízou a krízovou cestou. Kde sa stala chyba, že zdravotníctvo je dnes vnímané ako biznis a nie ako služba chorým?*

○ Tak ako sa svet stal vo všetkých oblastiach komplexný, tak sa stalo aj zdravotníctvo komplexné a na túto otázku nie je možné dať jednoduchú a jednoznačnú odpoveď. To, čo vyznačuje cirkevné zariadenia, je ich prístup k človeku. Chorého dnes nie je možné vnímať len ako diagnózu, nemôžeme vidieť iba jeho chorobu. Musíme sa naňho dívať v celistvosti ako na osobu, ktorá má svoje potreby – telesné i duševné. Práve preto je v dnešných časoch dôležité

uvedomiť si aj komplexnosť človeka a venovať jej náležitú pozornosť, a nielen komplexnosti systému.

● *Keďže pôsobíte v Rakúsku, môžete prosím porovnať spoluprácu štátu a Cirkvi v oblasti sociálnych diel, charity?*

○ Ako som už spomínal, v Rakúsku sú aj cirkevné zariadenia začlenené do systému verejného financovania. To znamená, že ich rozpočty schvaľuje príslušný spolkový kraj a verejnými zdrojmi sa podieľa na ich prevádzke. K tomu treba prirátat financie z platieb zdravotných poisťovní za vykonané služby. V niektorých krajoch je dohodnutá aj určitá výška koncoročnej straty, ktorú kraj uhradí za zriaďovateľa. Ak však strata túto výšku prekročí, zvyšok hradí zriaďovateľ „zo svojho“. V prípade investícií do stavieb či rekonštrukcií je financovanie delené medzi kraj a zriaďovateľa. Štát si na jednej strane uvedomuje dôležitosť, kvalitu a obľúbenosť cirkevných zariadení, na druhej strane aj tu sa stále hovorí o nedostatku financií a o predražovaní zdravotného či sociálneho systému. To znamená, že treba šetriť. Štát má dostatok vlastných zariadení, takže tie cirkevné v tom-ktorom spolkovom kraji ani veľmi nepotrebuje. Preto niektoré kraje „nasadia nôž“ šetrenia práve tam. Aby znížili náklady, znížia aj rozpočty cirkevným zariadeniam. A starajú sa prevažne o „svoje vlastné“, teda štátne zariadenia. V Hornom Rakúsku však je pomer nemocničných lôžok cirkevných a štátnych približne pol na pol. Tu samozrejme nebude pre kraj jednoduché „odstaviť“ niektorú z rehoľných nemocníc. Čo sa však všeobecne deje, je, že zdravotná starostlivosť sa presúva do ambulancií a nemocničných lôžok ubúda. Čo sa týka spolupráce Cirkvi a štátu, tá sa dá globálne ohodnotiť ako dobrá, závisí to však aj od tej-ktorej politickej strany a jej predstaviteľov.

● *Ako vnímate súčasný rozvoj rehole? Čo bolo najnáročnejšie pri jej budovaní – konkrétne Rakúskej provincie, do ktorej patria komunity v Rakúsku, Česku, na Slovensku i v Maďarsku, za ktoré teraz zodpovedáte? Čo by ste rád v oblasti apoštolátu rehole docielili?*

○ Rehoľa Milosrdných bratov a jej zariadenia sú práve kvôli jej charizme v neustálom pohybe. Nemôžeme si dovoliť zaspáť na vavrínoch, oprieť sa a povedať si, že si oddýchame. Časy, vývoj a požiadavky nás tlačia dopredu, aj pri financiách musíme strážiť každý cent. V konečnom dôsledku však môžem povedať, že naše zariadenia fungujú dobre. Isteže, problémy sú, ale nie sú neriešiteľné. V čom však máme problém ako duchovné spoločenstvo zasvätených osôb – a v tom nie sme výnimky – je dorast. Priemerný vek bratov stúpa, ich počet však klesá. Zdá sa, akoby v dnešnej spoločnosti o túto formu života prestal byť záujem. Keďže nie sme činní vo všeobecno-vzdelávacom systéme a do našich zdravotníckych škôl chodí pomerne viac žien ako mužov, je pre nás ťažké oslovovať mládež. V tomto ohľade sa však aj Rakúska provin-

cia zmenila – stále viac mladých bratov stojí na čele zariadení či konventov, ja som najmladším provinciálom Milosrdných bratov na svete, zmenila sa aj formácia v kandidatúre a noviciáte. Napriek tomu to vyzerá tak, že pre mladých veriacich mužov nie sme ako rehoľné spoločenstvo s konkrétnou charizmou a štýlom života atraktívni. A okrem toho nie sme ani kňazskou rehoľou, takže kňazstvo u nás nie je prioritou. Rád by som docielil, aby nás ľudia nevnímali iba ako zariadenia v zdravotníctve či sociálnej sfére, ale aj ako rehoľné spoločenstvo zasvätených osôb. Na to však nestačia iba naše ľudské sily, potrebujeme aj pomoc Božiu, nakoľko ON je ten, ktorý povoláva, my ľudia iba odpovedáme.

● *Často prichádzate do kontaktu s ľuďmi. Najprv ste tak robili ako ošetrovateľ, dnes ako provinciál. Aké sú vaše skúsenosti: nie sú dnes ľudia príliš apatickí voči sociálnym výzvam čias?*

○ Na túto otázku by sa dala usporiadať niekoľkohodinová diskusia. Sú ľudia, ktorí sú v tejto otázke veľmi horliví a snaživí, sú ľudia, ktorým je to jedno a určitý počet ľudí je vyslovene proti (hlavne, keď ide o otázku utečenectva). Niektorí ľudia si myslia, že stačí, keď raz za čas finančne podporia nejakú nádáciu alebo nejakého žobráka na ulici, niektorí zase mávnu rukou a povedia, že je to bezodná nádoba a chudobe nikdy nebude koniec, a sú takí, ktorí sa neúnavne zasadujú aj za tých najposlednejších. Otázka sociálnych výziev súčasnosti je veľmi naviazaná aj na emócie. Pre nás Milosrdných bratov však stále platí, že vždy máme a aj budeme mať v tejto oblasti čo robiť.

● *Prior slovenskej komunity milosrdných bratov, Richard Jombík OH povedal, že verí, že nastáva éra kresťanského zdravotníctva, v ktorej ľudia budú vyhľadávať práve kresťanské nemocnice pre ich ohľaduplný prístup a dôstojnú starostlivosť. Súhlasíte?*

○ Brat Richard sa vie dívať ďaleko do budúcnosti a ja našej krajine iba prajem, aby sa tak raz stalo. Pri momentálnom vývoji zdravotníctva na Slovensku a fakte, že od pádu komunistického režimu uplynulo už 27 rokov a my na Slovensku máme stále iba dve kresťanské nemocnice vzdialené od seba dobrých 200 metrov – v Bratislave a jeden hospic v Trenčíne – musíme mať veľmi dlhý dych a pevnú nádej, že sa táto situácia raz zmení. Kresťanské nemocnice v Rakúsku sa tešia veľkej obľube práve preto, že pacienti sa v nich cítia spokojnejšie. Neponúkame lepšiu medicínu ani lepšie ošetrovanie, myslím si, že to je viac alebo menej na rovnakej úrovni takmer všade, avšak v týchto zariadeniach vládne duch ich zakladateľa, ktorý sa udržiava prácou rehoľných sestier, bratov a mnohých spolupracovníkov, ktorí sa identifikujú s charizmou toho ktorého zriaďovateľa. A práve od spolupracovníkov bude závisieť aj budúcnosť týchto zariadení, keďže problém s dorastom má každá rehoľa, duchovné osoby, ktoré pracujú pri lôžku pacienta sa vytrácajú. Tu je na nás, akú stratégiu vymyslíme, aby sa duch našich zakladateľov šíril ďalej

a aby ho aj naši pacienti a spolupracovníci cítili. Zo skúseností v našej provincii však viem, že to možné je, pretože sami máme niekoľko zariadení, kde už dlho nijaký Milosrdný brat priamo nepracuje a ducha sv. Jána z Boha tam je cítiť stále. Problém môže nastať pri generačnej výmene spolupracovníkov. Veľkú úlohu pri udržiavaní akejsi rodinnej atmosféry v našich zariadeniach, kde každý každého pozná a hlavne každý každého pozdraví, hrá aj ich veľkosť. Kým krajské a univerzitné kliniky majú často aj nad tisíc alebo dvetisíc lôžok v jednom zariadení, kresťanské zariadenia ich majú zopár stovák.

● *Kedysi práve Cirkev prevádzkovala a zakladala sirotince, domovy pre biednych, nemocnice. Čo môže Európu, ktorej dnes dávame prívlastok „starnúca, unavená“ vrátiť k aktívnemu záujmu o duchovné dedičstvo predošlých generácií?*

○ Je toho veľa. Opustili sme tradície, viera je pre málokoho dôležitá, rodiny sa rozpadajú, deti vychovávajú médiá a ulica, mladí ľudia v ničom nevidia zmysel – akurát tak v hľadaní pokémonov, nemajú perspektívu, problémy riešia alkoholom alebo drogami, stávajú sa neschopní vzťahov, každý sa usiluje v ťažkosti tejto doby nepadnúť na dno a zabezpečiť seba a svoju rodinu. Ľudia sa uzatvárajú pred okolím, všetko sa anonymizuje, všade vládne negativizmus, každodenné správy zo sveta tomu tiež nič pozitívne nepridávajú. Dlhो to takto fungovať nemôže. Budeme si musieť uvedomiť, že konzumizmus, uzatváranie sa pred problémami života a večné sťažovanie sa vo veľkom štýle nám nepomôže. Pokiaľ si neupravíme rebríček hodnôt, nezačneme ťahať spoločne za jeden koniec a neuvedomíme si, že nie sme vládcami tohto sveta, tak spejeme do záhuby. Pravdupovediac, neviem, čo sa musí ešte všetko stať, aby sme opäť pochopili, že bez viery, modlitby, pokory a vzájomného rešpektu nie je možné normálne existovať. A recept na cestu späť? Z môjho pohľadu oslobodenie sa od mamony, priznanie si vlastných chýb, akceptácia toho, že som, aký som a ostrejší pohľad na potreby druhých ako na seba samého sú tie prvé kroky k správnej ceste. A toto všetko v modlitbe odovzdať do rúk Najvyššieho. On predsa nechce nič iné iba to, aby sme sa k nemu obrátili, dôverovali mu a nechali sa ním viesť.

● *Prezradte, ako sa snaží Hospitálska rehoľa sv. Jána z Boha zvelaďovať svoje dedičstvo a tradície, ktoré prevzala od predchodcov? Načo kladiete dôraz?*

○ Dôležité je brať si príklad z našich predchodcov. Samozrejme, nemôžeme dnes žiť tak, ako žili oni napríklad pred sto rokmi. Ale nesmieme poľaviť v modlitbe, v živote v spoločenstve, kde má každý svoje miesto a úlohu, nemôžeme prestať inšpirovať sa Svätým písmom a náukou Cirkvi, ako aj životom a charizmou sv. Jána z Boha. To je to plávanie proti prúdu, ktoré som spomínal, pretože práve toto je opak toho, čo dnes žije spoločnosť. A to, čo nás naplní, musíme samozrejme žiť navonok a vplývať tým na svoje okolie.

● *Ste rodákom z Košíc, kam sa rád vraciate. Čo ste si predovšetkým odniesli z rodného „hniezda“ do svojej misie? Čo považujete za najväčšie dary, ktoré ste dostali do vienka v rodine, rodisku?*

○ Je pravda, že sa rád vraciam do rodného mesta – najmä kvôli rodine, avšak ja som sa od malička dobre cítil kdekoľvek. Preto nemám preferované miesta. A teraz už ani mať nemôžem, keďže ako Milosrdný brat musím byť k dispozícii tam, kde ma rehoľa potrebuje. Donedávna to bola Bratislava, predtým Graz, teraz je to Viedeň a kto vie, čo to bude na budúce. Do svojej misie, ale aj vcelku do života som si zobral otvorenosť, humor (niekedy trochu čierny) a komunikatívnosť, keďže my, východniari, radi veľa rozprávame. Teraz sa mi to zide, aj keď sa musím učiť viac počúvať, ako rečniť. V rodine najväčším darom bol dar viery, ktorý som dostal sprostredkovaný dennodenným životom mojich rodičov, lásku, ktorou ma milovali a celistvosť našej rodiny. Rodičia ma naučili robiť rozhodnutia a stáť si za nimi a vychovali zo mňa človeka, ktorý dokáže stáť na vlastných nohách. To sú dary, za ktoré som im dnes nesmierne vďačný.

● *Rehoľa na Slovensku má po mnohých desaťročiach novokňaza, brata Richarda OH, ktorý čakal dlhé roky na vysviacku. Vy ste mu na tejto ceste pomohli udelením súhlasu k tejto službe. Prečo je pomerne málo bratov – kňazov medzi milosrdnými bratmi a čo si najviac „sľubujete“ od kňazského pôsobenia spolubrata Richarda?*

○ Rehoľa Milosrdných bratov vznikla v čase, keď už jestvovalo mnoho rádov, ktorých prioritou bolo kňazstvo a s tým spojené úlohy v Cirkvi. Sv. Ján z Boha sám nebol kňazom, po svojom obrátení žil prísne asketický život v obete Bohu a blížnym a spolu s nimi. Pápež Pius V. našu rehoľu potvrdil v roku 1572 pod podmienkou, že sa naďalej budeme venovať službe chorým, chudobným, zomierajúcim a teda prevažne skutkom telesného milosrdenstva. V našej reholi je pravidlo, že na jeden dom môže byť jeden z bratov kňaz, ktorý však slúži pre potreby zariadenia a spoločenstva. To znamená, že my nespravujeme farnosť alebo školy, ale naši spolubratia kňazi sa venujú výlučne duchovnej službe a vysluhovaniu sviatostí pre tých, ktorí k nám prichádzajú a našim spolupracovníkom. Z celkového počtu bratov na celom svete je približne 10 % kňazov. A väčšinou sa kňazmi stávajú v staršom veku, keď predtým nazbierajú skúsenosti v zdravotníckej či sociálnej oblasti. Nezriedka sa stáva, že máme kňazov, ktorí sú aj lekármi alebo zdravotníkmi a ako takí niekoľko rokov aj pracovali, tak, ako aj náš spolubrat Richard Jombík OH z bratislavského kláštora. Na to, aby sa niekto v našej reholi stal kňazom, potrebuje súhlas generálneho predstaveného z Ríma. Od brata Richarda si sľubujem skvalitnenie duchovnej služby v našej bratislavskej nemocnici. V časoch, keď je človek v neistote a čaká na správy, ktoré mu lekár prinesie ohľadom jeho budúcnosti, potrebujú ľudia podporu. A tú im brat Richard dokáže dať, pretože dokáže počúvať a povedať správne slovo. Tak isto aj pacienti, ktorí už o svojom

ochorení vedia, aj oni potrebujú niekoho, kto s nimi prejde kúsok cesty. Aj tu je podpora kňaza ako duchovného sprievodcu neoceniteľná. A nezabúdajme ani na príbuzných našich pacientov, ktorí potrebujú slová povzbudení a duchovnú podporu. Toto všetko teraz brat Richard bude môcť poskytnúť ako zdravotník, rehoľník a kňaz.

● *Služba milosrdného brata je náročné povolanie. Vyžaduje si celého človeka. Čo je najdôležitejšie vo formácii tých, ktorí sa chcú stať milosrdnými bratmi?*

○ Pre mladých ľudí je dôležité mať otvorené srdce a počúvať Boží hlas. Vo formácii je dôležitá odhodlanosť a pripravenosť odovzdať sa do Božích rúk v službe spoločenstvu a blíznym. Mnohokrát si skomplikujeme život predstavami o tom, ako by sme chceli, aby vyzeral, a keď tak nevyzerá, upadáme do depresí. V rehoľnom povolaní je to tak, že každý brat najprv hľadá na potreby spoločenstva a potom na svoje vlastné. Najľahšie sa formuje, ak sme flexibilní, pripravení prijať to, čo nám formátori sprostredkujú a učiť sa. Ak niekto vždy musí mať pravdu, v každej vete má nejaké „ale“ a vždy chce mať posledné slovo, bude mať problém. Zdravá pokora vyvážená chuťou do života s Bohom a modlitbou je tá správna kombinácia, aby aj formácia v reholi mohla byť úspešná.

● *Ako vnímate úsilie o aktívnejšiu sociálnu angažovanosť Cirkvi zo strany pápeža Františka? Ktoré jeho počiny sú vám blízke?*

○ Pápež František, odkedy nastúpil na Petrov stolec, neúnavne vyzýva Cirkev k otvorenosti, k milosrdenstvu, k odpúšťaniu a k trpezlivosti so slabými. Toto sú atribúty, na ktoré samotná Cirkev v určitých obdobiach zabúdala a tým si vyslúžila nedôveru mnohých, prevažne mladých ľudí, ktorí zmýšľajú inak, ako jej predstavitelia. Kritikou do vlastných radov a reformami zároveň Svätý Otec ukazuje svetu, že aj Cirkev potrebuje zmeny a je ich schopná, aj keď možno nie tak rýchlo, ako by to niektorí – hlavne jej kritici – očakávali. Ale lepšia je zmena pomalá, ako žiadna. Je pre mňa ťažké vymenovať počiny pápeža Františka, ktoré by mi boli blízke, pretože všetko, čo pre Cirkev a svet robí, je premyslené a premodlené. A preto som presvedčený, že všetky majú svoj zmysel a svoje opodstatnenie.

Ďakujeme za rozhovor.